

FRA ES LGBT apsekojums

Šis ir īss dažu konstatējumu pārskats. Galvenie konstatējumi ar atbilstošajām diagrammām un viedokļiem ir iekļauti „Ziņojumā no pirmā acu uzmetiena” (*At a glance report*). Pilns konstatējumu klāsts ir pieejams „Ziņojumā par galvenajiem rezultātiem” (*Main results report*).

1. Kādēļ un kā notika ES LGBT apsekojuma veikšana?

FRA pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma veica tiešsaistes apsekojumu visās ES dalībvalstīs un Horvātijā par diskrimināciju un naidīgiem izteikumiem pret LGBT cilvēkiem un citiem jautājumiem. Apsekojums ietvēra liela mēroga empīrisko datu apkopošanu par mērķtiecīgi noteiktām personām visās ES dalībvalstīs un Horvātijā, kuras ir vismaz 18 gadus vecas un uzskata sevi par lesbietēm, gejiem, biseksuāļiem vai transpersonām. Anonīmais apsekojums bija pieejams tiešsaistē visās 23 ES oficiālajās valodās (izņemot īru), kā arī kataloniešu, horvātu, luksemburgiešu, krievu un turku valodās. FRA izstrādāja šo apsekojumu, un *Gallup Europe* sadarbībā ar *ILGA-Europe* ([Starptautiskās Lesbiešu un geju asociācijas Eiropas reģionālo nodalu](#)) to veica no 2012. gada aprīļa līdz jūlijam atbilstoši līgumam, kurš tika noslēgts ar FRA pēc publicētā uzaicinājuma piedalīties atklātā konkursā. *ILGA-Europe*, Eiropas apvienojošā organizācija, kura pārstāv LGBT civilās sabiedrības organizācijas, atbalstīja šo darbu, iesaistot savus nacionālos ekspertus.

Rezultāti atspoguļo vairāk kā 93 000 aptauju aizpildījušo cilvēku pieredzi. Kaut arī dati neparāda visu ES LGBT cilvēku pieredzi, šis skaitlis liecina par ļoti lielu grupu un šobrīd ir vislielākais šāda veida empīriskas informācijas apkopojums Eiropā. Šajā visplašākajā un visaptverošākajā ES un Horvātijas LGBT cilvēku ziņotās pieredzes apsekojumā ir apkopota LGBT grupu viedokļu, uzvedības un attieksmes ievērojama daudzveidība, kas ļauj veikt sīku datu analīzi. Plašāka informācija ir pieejama [tehniskajā ziņojumā](#).

2. Apsekojumā uzdotie jautājumi

Respondentiem jautāja par viņu pieredzi attiecībā uz diskrimināciju, vardarbību un aizskaršanu darbā, izglītības, veselības aprūpes un sociālo dienestu iestādēs un sabiedriskās vietās, piemēram, kafejnīcās un restorānos, bankās un veikalos. Jautājumi bija saistīti ar ES tiesību aktos un citos starptautiskajos standartos aizsargātajām tiesībām. Ja respondentiem bija pieredze, ar ko dalīties, tika uzdoti turpmāki jautājumi. Aptaujā respondentiem tika jautāts arī par galvenajiem viņu ikdienas dzīves elementiem, tostarp par sabiedrības attieksmi pret LGBT cilvēkiem, LGBT cilvēku redzamību sabiedriskajā dzīvē un negatīvo vispārējās sabiedrības reakciju. Transpersonām tika uzdoti konkrēti jautājumi par transpersonām specifiskas veselības aprūpes pieejamību un viņu pieredzi, mainot dzimuma informāciju oficiālajos dokumentos.

Apsekojumā tika iegūts arī liels apjoms sociodemogrāfisku datu, piemēram, par respondentu izglītību, nodarbinātību, attiecībām un ģimenes stāvokli, bērniem un ienākumiem.

3. Cik bieži diskriminācija ir sastopama dzimumorientācijas un dzimuma identitātes dēļ?

Gandrīz puse visu respondentu norādīja, ka gada laikā pirms apsekojuma norises ir jutušies personiski diskriminēti vai aizskarti dzimumorientācijas dēļ. Lesbietes (55 %), gados jaunie respondenti (18-24 gadi) (57 %) un cilvēki ar viszemākajiem ienākumiem (52 %) visbiežāk norādīja, ka ir jutušies personiski diskriminēti vai aizskarti.

Katrs piektais respondents, kurš **ir pieņemts darbā un/vai ir meklējis darbu** gada laikā pirms apsekojuma, ir juties diskriminēts. Transpersonu respondentiem tā bija katram trešajam. Katrā apsekojuma valstī divas trešdaļas respondentu ir pieredzējuši negatīvus komentārus vai izturēšanos pret LGBT kolēģi darbā.

Trešdaļa respondentu norādīja, ka ir jutušies personiski diskriminēti piederības LGBT dēļ vismaz vienā no šādām jomām: mājokļa jautājums, veselības aprūpe, izglītība, sociālie dienesti, preču un pakalpojumu pieejamība.

4. LGBT jauniešu skolas dzīve

Skolas laikā, vēl nerasniedzot 18 gadu vecumu, divi no katriem trim LGBT respondentiem skolā slēpa vai maskēja savu piederību LGBT. Vismaz 60 % ir personīgi pieredzējuši negatīvus komentārus vai izturēšanos skolā viņu piederības LGBT dēļ, bet vairāk kā 80 % visu respondentu katrā LGBT grupā un no katras valsts ir bijuši liecinieki negatīviem komentāriem vai izturēšanās veidam, kur skolasbiedrs ir ticis uzskatīts par LGBT. Divas trešdaļas norādīja, ka šādi komentāri vai izturēšanās skolas laikā ir bijusi bieža vai nepārtraukta parādība. Divas trešdaļas arī ziņoja, ka skolas laikā ir bieži vai vienmēr slēpuši vai maskējuši savu piederību LGBT. Tas īpaši attiecās uz gejiem un biseksuāliem vīriešiem.

5. Cik izplatīti ir LGBT naida motīvu izraisīti noziegumi?

Pēdējo piecu gadu laikā 26 % visu respondentu ir uzbrukts vai draudēts ar vardarbību. Transpersonu respondentiem šis rādītājs pieaug līdz 35 %. No respondentiem, kuri pēdējā gada laikā ir saskārušies ar vardarbību, 59 % minēja, ka pēdējais uzbrukums vai vardarbības draudi ir notikuši tādēļ, ka viņus uzskatīja par LGBT. Gada laikā pirms apsekojuma veikšanas 19 % cieta no aizskaršanas, viņuprāt, tādēļ, ka viņi ir uzskatīti par LGBT.

Incidenti visbiežāk ir notikuši ārpus telpām sabiedriskās vietās, un tos ir izdarījusi vairāk kā viena persona, parasti, upurim nepazīstami vīrieši. Tomēr 7 % no nesekmīgajiem vardarbīgajiem incidentiem pēdējā gada laikā izdarīja upura ģimenes vai mājsaimniecības locekļi.

Aptuveni trīs no katriem desmit transpersonu respondentiem norādīja, ka ir cietuši no vardarbības vai vardarbības draudiem biežāk kā trīs reizes pēdējā gada laikā.

6. Kā LGBT cilvēki izjūt sabiedrības attieksmi?

ES ir dibināta, pamatojoties uz vienlīdzības un cieņas vērtībām, tomēr trīs ceturtdaļas visu LGBT respondentu jūt, ka diskriminācija personas dzimumorientācijas dēļ viņu dzīvesvietas valstī ir plaši izplatīta. Citi piemēri, kā klajas LGBT cilvēkam:

- 48 % ir atklāti pret ģimenes locekļiem par savu piederību LGBT, bet 28 % nav atklāti ne pret vienu, vai arī ir izpaušuši patiesību par sevi tikai dažiem draugiem. Tikai 21 % ir atklāti pret darba kolēģiem vai skolasbiedriem.
- Gandrīz puse visu respondentu uzskata, ka viņu dzīvesvietas valstī aizskaroši politiku izteikumi par LGBT personām ir novērojami bieži.
- Divas trešdaļas izvairās, esot sabiedrībā, sadoties rokas ar sava dzimuma partneri bailēs no uzbrukumiem, draudiem vai aizskaršanas. Starp geju un biseksuālu vīriešu respondentiem šis rādītājs sasniedz trīs ceturtdaļas.
- 50 % visu respondentu izvairās no noteiktām vietām bailēs no uzbrukumiem, draudiem vai aizskaršanas viņu piederības LGBT dēļ. Tas īpaši attiecas uz sabiedrisko transportu, ielām vai citām sabiedriskām vietām un sabiedriskām ēkām.
- No visām grupām tieši transpersonu respondenti visbiežāk norāda, ka ir jutušies personiski diskriminēti vai cietuši no vardarbības.

7. Kā uzlabot vienlīdzību un cieņu pret LGBT cilvēkiem?

ES likumi aizsargā pret diskrimināciju dzimumorientācijas dēļ darbavietā, tomēr šajā jomā diskriminācija saglabājas. Lai to apkarotu, ES varētu izmantot vairākus juridiskus un politikas instrumentus, lai izstrādātu **systemātiskas iniciatīvas diskriminācijas** dzimumorientācijas un dzimuma identitātes dēļ **apkaršanai**. Līdzīgi arī dalībvalstīm būtu jāizmanto šā apsekojuma konstatējumi, lai turpinātu izstrādāt, ieviest un uzraudzīt attiecīgās politikas. ES dalībvalstīm, kuras ir izveidojušas konkrētus LGBT rīcības plānus vai integrējušas šos jautājumus nacionālajos cilvēktiesību rīcības plānos, ir iespēja izmantot valsts konkrētos datus turpmākai darbības pilnveidošanai.

Visās ES dalībvalstīs ievērojami uzlabotos situācija vienlīdzīgas aizsardzības pret diskrimināciju jomā, ja **diskriminācijas novēršanas pasākumi tiktu īstenoti arī ārpus darbavietām**. ES piedāvātā horizontālā direktīva paplašinātu vienlīdzīgas attieksmes principu, aptverot arī reliģiju, ticību, invaliditāti, vecumu un dzimumorientāciju.

Kas attiecas uz apstākļiem skolās, dalībvalstīm ir jārikojas, lai nodrošinātu **LGBT jauniešiem drošu un atbalstošu skolas vidi** bez ņirgāšanās un izstumšanas. Tas paredz arī pasniedzēju un skolēnu un studentu informēšanas veicināšanu, lai rosinātu cieņu un sapratni un iemācītos risināt LGBT jautājumus klasē, piemēram, nodrošinot objektīvas informācijas par dzimumorientāciju, dzimuma identitāti un dzimuma izpausmi iekļaušanu skolas mācību programmā un pasniedzēju apmācībā. Valdībai un skolām ir jāizveido un jāveicina politika pret homofobisku un transfobisku ņirgāšanos.

Konstatējumi liecina, ka LGBT cilvēki bieži neziņo par diskriminācijas gadījumiem, jo uzskata, ka nekas nemainīsies (60 % respondentu) vai nezina, kā vai kur ziņot (30 %). Gandrīz puse respondentu nav ziņojuši par naida motivētu noziegumu gadījumiem, jo uzskatīja, ka policija nevēlēsies rīkoties. Šādi rīcības modeļi ir konstatēti pēc *FRA* [darba ar citām grupām](#) (piemēram, minoritātēm un migrantiem). ES un valstu likumiem ir jāaizsargā pret homofobiskiem un transfobiskiem naidīgiem izteikumiem un noziegumiem. Ir jāveicina informētība par tiesībām un veidiem, kā ziņot par diskrimināciju un naida izraisītu vardarbību. Dalībvalstīm ir **jārisina arī nepietiekamas ziņošanas problēma**, atbalstot vienlīdzību nodrošinošas organizācijas un citus nacionālos sūdzību izskatīšanas mehānismus, ar mērķi veicināt informētību par diskrimināciju un LGBT iespējamajiem rīcības scenārijiem. Dalībvalstīm ir jāapmāca tiesībsargājošās amatpersonas reaģēt uz LGBT jautājumiem un jārosina pilsoniskās sabiedrības organizācijas ziņot upuru vietā. Dati par naida motivētiem noziegumiem, tostarp, nozieguma motivācija, arī ir jāreģistrē, lai palīdzētu dalībvalstīm rīkoties atbilstoši. ES un dalībvalstīm ir jāpievērš īpaša vērība un jāpanāk, lai homofobiski un transfobiski **naidīgie izteikumi un naida motivēti noziegumi būtu sodāmi atbilstoši likumdošanai**.

8. Cits FRA darbs attiecībā uz LGBT cilvēku tiesībām

FRA uzsāka darbu pie LGBT cilvēku pamattiesībām 2007. gadā pēc Eiropas Parlamenta pieprasījuma veikt LGBT diskriminācijas un homofobijas Eiropas Savienībā izpēti.

- 2008. gadā FRA ziņoja par [LGBT cilvēku tiesisko stāvokli](#) Eiropas Savienībā. Šis ziņojums ir [atjaunināts 2010. gadā](#).
- 2009. gada ziņojumā ir aplūkota [LGBT cilvēku sociālā situācija](#) Eiropas Savienībā.
- 2011. gadā ir izdots [sociāli tiesisko konstatējumu kopsavilkums](#) ar iekļautu tendenču, problēmu un daudzsološas prakses analīzi, kura norādīja uz ES mēroga atšķirībām LGBT aizsardzībā pret diskrimināciju.
- Pašlaik aģentūra [intervē valsts iestāžu darbiniekus un pasniedzējus, tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekus un veselības aprūpes darbiniekus par LGBT cilvēku pamattiesībām](#), vēršot īpašu uzmanību uz nodarbinātību, izglītību, veselības aprūpi, likumu piemērošanu un sabiedrisko politiku.

Rezultāti ir [vizualizēti tiešsaistē](#) un iekļauti divos FRA tīmekļa vietnē pieejamos ziņojumos: [ES LGBT apsekojuma rezultāti: no pirmā acu uzmetiena \(EU LGBT Survey results: at a glance\)](#) [Tehniskais ziņojums](#)

Informācija par FRA darbu saistībā ar LGBT cilvēku tiesībām un saistītās publikācijas ir pieejamas: <http://fra.europa.eu/en/theme/lgbt>

Papildu informācijai lūdzam sazināties ar FRA Plašsaziņas līdzekļu grupu:

E-pasts: media@fra.europa.eu / Tālrs.: +43 1 58030-858